

НАРОДНА СКУПШТИНА

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ О РАДУ СРПСКЕ НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ.

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН ЗА ВРЕМЕ СКУПШТИНСКОГ РАДА

ПРЕТПЛАТУ ПРИМА

КРАЉЕВСКО-СРПСКА ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА

ЦЕНА ЈЕ ЛИСТУ:

ЗА СРБИЈУ . . . . . 6 ДИП. МЕСЕЧНО

ОД ЈЕДНОГА БРОЈА . . . . . 0-10 ДИП.

ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ ПОШТАНСКОГ САВЕЗА 15 ДИП. МЕСЕЧНО

УРЕЂУЈУ СКУПШТИНСКИ СЕКРЕТАРИ:

Ранко Петровић, Доброслав Ружић, Љуб. П. Ћирић.

Број 140

ПОНЕДЕЉАК 29 АПРИЛА 1891

Година I

103 САСТАНАК

23 марта 1891 год. у Београду

ПРЕДСЕДАВАО ПРЕДСЕДНИК

Димитрије Катић

СЕКРЕТАР

Љуб. Јоксимовић

(НАСТАВАК)

Члан 5., по мишљењу Државнога Савета, имао би да се измени и да гласи овако:

„Поротнике бирају општински одбори у првој половини месеца Новембра.

„Председник општинског суда, или његов заменик дужан је старати се, да се избори поротника изврше најдаље до 15 Новембра закључно, иначе казниће га надзорна власт повчано са 20 — 50 динара.

„Против осуде може се жалба поднети Државном Савету у року од три дана, по саопштењу осуде. Жалба се предаје власти, која је осуду изрекла.“

Државни је Савет нашао за врло потребно, да се одреди време до ког се морају свршити избори, јер искуство је показало да се често догађало, да се поротници нису у неким општинама на време бирали, те се долазило у забуну кад је требало да се састави поротски суд. Казну треба одредити за неизвршење овога прописа, јер иначе наредба законска може да се не изврши, а да нико за то не буде одговоран.

У члану 6. први одељак по пројекту, но само ваљало би му додати „вароши где је столица првостепеног суда бирају 40, а Београд 80 поротника.“

Свакојако да је за Београд боље одредити, но да се по рачуну изнајде по пореским главама.

Из другог одељка тога члана требало би изоставити ову реченицу: „а и на збору општинском објавити.“ То с тога не би требало узаконити, што би нужно било одмах одредити, и хоће ли важити прописи општинскога закона о сазиву тањвог збора, а и што би то давало повода свакојаким забунама.

У трећем одељку место „три дана“ метути „пет дана“ а место речи „право учешћа у доношењу зборских одлука“ ставити „право гласа на општинском збору.“

Рок за подношај жалбе продужен је, јер три дана је и сувише крагак. „Право гласања“ је више законски израз но „право учешћа“, ма да им је значење синонимно, па с тога је Савет и учинио те измене.

На крају тог члана, по мишљењу Савета, имало би да се дода још ово:

„они, који буду изабрани за поротнике, а по закону не морају да се тога приме (чл. 4), обраћају се у року од пет дана по објави избора општинском одбору, да се избришу из списка изабраних поротника, и одбор место њих бира друге поротнике. Не учини ли то општински одбор, они се обраћају председнику дотичног првостепеног суда у року од три дана по саопштењу одборске одлуке. Жалбу предају општинском суду. Решење председничково извршно је.“

Овај додатак је стављен да би законски пропис био потпунији и потребан је, ако се узакони да се неки изабрани за поротнике не морају избора примити.

После члана 7. требало би да дође ново заглавље и то:

II. Састав пороте.

Члан 8. по мишљењу Државнога Савета имао би овако да гласи:

„Поротни суд састоји се из тројице државних судија и четворице поротника.

„Државне судије за суђење поротских дела одређује председник првостепеног суда. Председник може и сам себе одредити. Два поротника бирају се свагда из листе поротника оне општине, где је столица првостепеноме суду, а два поротника бирају се из листе поротника оне општине, из које је тужени, ако је у тој општини учинио кривицу, за коју му порота суди, а ако је учинио кривицу у другој општини, онда се један поротник бира из листе поротника општине од које је кривац, а један поротник из листе поротника општине, у којој је кривица учињена.

На исти начин поступа се, ако има више тужених, који су сви из једне општине и који су учинили кривицу у једној општини.

„Ако се не би могли бирати поротници из општине, од куда је тужени, или из општине где је кривица учињена за то, што има више тужених а сви нису из једне општине, или што су кривице учињене у разним општинама, онда се број поротника попуњава из листе поротника општине где је столица првостепеноме суду.

„Избор поротника врши председник првостепеног суда коцком у јавној седници, и то избор из листе поротника општине где је првостепени суд на 24 сахата пре претреса, и непосредно сам суд саопштава избор дотичним изабранима, а избор из листе поротника других општина на пет дана пре претреса и саопштава га изабранима преко надлежне надзорне власти.

„О извршеном избору саставља се записник и придаје се актима.

„Поротни суд суди у месту и згради дотичног првостепенога суда.“

Као што се може видети из ове редакције коју Савет предлаже, нема измеђ ње и саковског предлога разлике у суштини; само је друга стилизација, и све је разговетније казано. Последњи одељак узет је из садањег закона о пороти (чл. 22); јер Савет налази да нема разлога да тај пропис не уђе и у предлог.

Члан 9. предлога Савет је мишљења да треба заменити са чл. 14 и 15 садањег закона, али из члана 14, који би био први одељак чл. 9., да се изоставе речи: „или оближње,“ а у члану 15, који би био други одељак чл. 9., место речи: „од три до десет талира,“ да се стави: „од двадесет до сто динара.“

Савет налази, да су прописи чл. 14 и 15 садањег закона јаснији од чл. 9 у пројекту, па за то је и мишљења да да се та два члана задрже као чл. 9.

Члан 10. по пројекту.

После члана 10 имао би да дође нов одсек са заглављем:

III. О надлежности и раду пороте

Члан 11. по пројекту, с тим да се у тач. 2. другом реду после „242“ дода „245“ и да су у тач. 3 место §. „292“, што је штампарска погрешка, стави „295.“

Поротни суд суди за опасне крађе и разбојништва па чак и за опасне претње (§. 242), па с тога треба да суди и за ајдуковање, кад ајдук учини злочинство, а о томе говори §. 245 каз. закона.

Члан 12. по мишљењу Државног Савета, имао би да се измени у редакцији и да гласи:

„Ако је неко оптужен да је учинио две или више кривце биле предмет једног ислеђења и ако се међу њима нађе, ма само једна кривица од оних у чл. 11 овога закона наведених, поротни суд надлежан је да суди и о свима дотичним кривицама.“

„У овом случају поротни суд најпре изриче да ли је тужени крив за кривицу, за коју је поротни суд по чл. 11 овога закона надлежан, па ако нађе да је за ту кривицу крив, изриче и за остале кривице свој суд.“

„Али ако поротни суд изриче да тужени није крив за кривицу, која по члану 11 долази под поротско суђење председник пороте зауставља даљи рад поротног суда, и за остале кривице суде саме државне судије без поротника.“

„Прикривачима (§. 49, 50, 51, 250 а, 250 б, 250 в, и 250 г, казног закона) суди суд који суди главном кривцу.“

Текст је овај, који предлаже, Савет у суштини исти као и у предлогу чл. 12 само јасније и одређеније стилизован, а и после §. 250 б. додат су још §§ 250 в. и 250 г., који такође говоре о прикривачима, иначе остаје закон непотпу.

Члан 13 по пројекту.

У члан 14 одељак први, други и трећи по пројекту, а четврти одељак да се премести после чл. 17 за то, што му је тамо место.

Члан 15. по пројекту, с тим, да се у другој реду првог одељка место „пет“ стави „осам дана.“ То је потребно за то, што је у члану 8 наређено да се на пет дана пре претреса, мора извршити избор и јавити изабраним поротницима да су изабрани, а показивање списка поротника туженоме треба да буде пре избора.

Члан 16 по пројекту.

Члан 17 по пројекту, по с тим да се у првом одељку последње речи: „предаје поротноме суду.“ замени са: „ставља под поротни суд,“ и да се други одељак у место предложеног редигује овако: „извиђањем на претресту управља председник првостепеног суда, а кад овај није у поротном суду, онда најстарији по наменовању државни судија.“

„Поротници и судије државнога суда могу стављати питања оптуженоме, сведоцима и вештацима преко председника.“

Законски је израз „ставља се под поротни суд.“ За то је узето место: „предаје се поротноме суду.“ Пошто председник неће бити свагда члан поротног суда, то је требало и за тај случај наредити, ко ће управљати извиђањем на претресту. Изостављена јер реч: „непосредно“, је није „непосредно“ кад се преко председника стављају питања.

Члан 18 додаје се као нов, а имао би гласити овако:

„Она доказана средства, која нису у списку означена, не могу се на штету оптуженога употребљавати на главном претресту, ван ако државни тужилац и тужени изреком на то пристану.“

„Ако државни тужилац и тужени, или један од њих, не пристане да се нови докази набаве или употребе, државне судије, без утицаја поротника, решавају: да ли да се допусти набавка или употреба нових доказа.“

„Ако је за набавку тих нових доказа потребно дослеђење, државне судије решавају да се претрес одложи.“

„Предлог за овако одлагање може чинити и сваки члан пороте, као и државни и приватни тужилац.“

„Претрес укек се одлаже, кад то захте оптужени или његов бранилац, у цели да доказе за своју одбрану пријави, ако за те доказе државне судије вађу да могу бити од утицаја на одлуку поротног суда. Претрес одлаже се и онда, кад то затражи оптужени због недоласка сведока на претрес а по оцени државних судија искази тих сведока могу имати утицаја на одлуку поротног суда.“

Овај нови члан 18 написан је по одељку 4 чл. 14, само је друкчије стилизован, и нигање за одлагање претреса остављено је решењу државних судија надлежним од поротнике да оцене узроке одлагању.

Члан 19 (у пројекту 18) остаје као у пројекту.

Члан 20 (у пројекту 18) усвојен је такође по пројекту с тим да му се дода још један одељак, који би гласио:

„који сведок противно томе уради, казни се новчано до 300 динара. Казну одмах изричу судије, који су чланови поротног суда. Противу осуде нема места жалби.“

Нужно је било одредити казну и сведоцима, ако поступе противно наређењу у члану 19, јер би иначе забрана остала без дејства.

На све досада изложене измене и допуне државног Савета у Вашем пројекту, и Ви сте, Господине Министре, пристали.

Члан 21 (у пројекту 20) по пројекту по стим, да се први одељак, у место предложеног овако, редигује:

„Сведоци се заклинају само као суда, и то на главном претресту.“

„Истражни судија, полицајна власт кад врши дужност истражног судије и ислеђујући судија код суда могу сведока заклети на његов исказ само у случају § 111 закона о поступку судском у кривичним делима.“

У предлогу нема спомена о истражним судијама и о ислеђујућим судијама у суду, с тога Савет налази да би остала празнина, кад би први одељак остао по предлогу, но Ви, Господине Министре, нисте пристали на измене, које је Савет учинио у овоме члану.

Члан 22 (у пројекту 21), усвојен је по пројекту, по с тим да се у другом одељку последње речи: „по закључењу судском заклету на свој исказ“ замене са: „испитати и на свој исказ заклету.“

Изузеће против сведока треба да се учини пре, по што се зна како ће на претресту сведочити, и за то је и измена последња речница. Нарочито закључак судски није потребан, кад постоји опште правило да се сведоци тек на претресту заклинају. На ову сте измену Ви пристали, Господине министре.

Члан 23 (у пројекту 22). Усвојен је по пројекту.

Члан 23 пројекта, треба да се по мишљењу Савета изостави, јер је противан ранијим наређењима, а на име чл. 11 и 12, у којима је исказано да извесне кривице суде поротни судови. Пошто је установа пороте задржана за те кривице и

Уставом, то би у неколико било и самом Уставу противно, да ~~због~~ каквоће доказа исте те кривце буду изузетне од поротничког суђења. Каквоћа доказа утиче на пресуђене кривце али се не може по каквоћи доказа одређивати надлежност. С тога је Савет мишљења, да се овај члан са свим изостави, нашто се и Ви, Господинистре, пристади.

Члан 24, по пројекту с тим, да се у последњем реду првог одељка реч: „извиђени“ замени са: „изнесени“, а да други одељак, у место предложеног, гласи овако: „Решавање пак о томе, који се прописи казненога закона имају применити на дела и на околности за које је поротни суд нашао да постоје, даље да ли има олакшавањих или отежавањих околности у случају осуде каква се и колика казна има одредити, припада само државним судијама без поротника“

У предлогу погрешно је за доказе употребљен израз „изнесени“, на што сте и Ви, Господинистре, пристади. Други одељак, јасније је и одређеније стилизован по у предлогу, и допуњен је тим, да се под околностима не разумеју олакшавне и отежавне, но да о овима државне судије изричу: постоје ли или не. Те околности утичу на меру казне, па за то и долазе под цену државних судија. До сада нија било одређено, ко ће да изрекче: постоје ли те околности или не. Могао би се ставити у пороти да о томе доноси закључак, само треба да се то јасно у закону каже. Ви сте, Господинистре, резервисали свој пристади, за ову измену.

Трећи одељак овога члана остаје као и у пројекту.

Члан 25 и 26 по пројекту.

Члан 27, по мишљењу Државнога Савета, требало би изменити у редакцији да гласи:

„Државне судије и поротници заједнички решавају само питање о томе: је ли кривица учињена, и је ли тужени крив или не, и то по своме уверењу добивеним из целокупног ислеђења и изнесених доказа, као и познавање ствари. Они нису обавезани придржавати се законских прописа о доказима, што се налазе у законнику о поступку судском у кривичним делима“.

У првом периоду стављено је да државне судије и поротници заједнички решавају и питање: је ли кривица учињена? То Савет налази за потребно с тога, што тек по констатовању да кривица постоји може бити стављено питање, да ли је тужени учинилац и по томе да ли је крив.

Израз у предлогу: „држећи се строго при томе уверења“. Савет је заменио простом и јасном реченицом: Изостављено је императивно налагање, да су уверење *дужни да прибаве* и стављена је реченица да решавају по уверењу добивеном из укупног ислеђења и т. д. Пошто решавају по уверењу, то је природна и пужна последица, да се не морају држати тако зване теорије доказа, која влада у кривичном поступку.

Изостављено је — и то је у овоме члану најбитније — да поротници дају разлоге за своје мишљење. То је неприродно. Разлоге могу дати они који суде по теорији доказа. Али кад се суди по уверењу, по души, ту је сав разлог у унутрашњости, у мислима човека, у души његовој. С тога, по мишљењу Савета, давање разлога треба изоставити; оно је противно поротничком суђењу, суђењу по души и уверењу. Изостављен је и други одељак за то, што је сувишан. У закону каже се која питања решавају поротници у заједници са државним судијама. Сувишно је дакле напомињати шта не решавају.

На измене, које је Савет у овоме члану учинио, Ви нисте пристади, Господинистре.

Члан 28 Према мишљењу, које је Савет исказао код члана 27., т. ј. да се од поротника не може тражити да даду разлога за своје уверење, и пропис чл. 28 који говори о саставу пресуде и решења, треба да се измени, и по мишљењу Савета требао би тај члан гласити:

„Сваку пресуду и решење суд ставља на писмење и потписом свију чланова поротнога суда одостверава“. Ни на ову измену, Господинистре, Ви нисте пристади.

У члану 29 први одељак по пројекту, но други, по мишљењу Савета, требао би овако да гласи:

„Састав и обзнана целе пресуде може се оставити за који доцнији дан, но најдаље за 7 дана од дана објављене пресуде. Дан, кад ће се пресуда обзнанити, одређује се по закључењу претреса при објави одлуке, и кад дође тај дан, пресуда се јавно у седници судској прочита.“

Ви сте, Господинистре, изјавили, да остајете при томе, да се и овде каже, да у пресуди улазе и побуде, иначе усвајате примедбе саветске.

Други одељак потпунији је но у предлогу. Треба да се у закону каже кад ће писмена пресуда бити готова, и кад ће се обзнанити, те да публика може доћи да је чује, јер је суђење јавно.

Члан 30., по мишљењу Државнога Савета треба изоставити. Пошто је напред стављено поротницима да суде по уверењу, које прие осим доказа и из *познавања ствари* т. ј. из личног свог искуства, из личних одношаја и т. д., то онда не може бити говора о иштењу пресуде, што је изречена по неким на претресу не изнетим доказима. Само ако се хоће да поротници *морају* по доказима судити, а не по уверењу и познавању ствари, могу остати горњи прописи.

Члан 31. по пројекту.

Овде би по мишљењу Државног Савета дошао четврти одељак, који би носио заглавље:

IV. О Жалби.

Чл. 32. и 33. по пројекту.

Чл. 34. остаје, но с овом изменом:

„да се изоставе речи: „у року од пет дана од саопштења пресуде“, даље место речи: „било на корист или штету тужене или тужилачке стране“, да се стави: „ако је и повреда закона учињена на штету тужитеља.“

Ви, Господинистре, ово нисте усвојили.

Други одељак чл. 34, по мишљењу Савета Државног, имао би да буде чл. 50. старог закона, само да се рок смањи од *десет* на *пет* дана. На ово сте, Господинистре, и Ви пристади.

У првом одељку Савет је изоставио одређивање рока, јер се о том нарочито говори у другом одељку. Место речи: „било на корист и т. д“, треба усвојити „ако је повреда учињена на штету жалитеља“, за то што се жалбом иде на то, да се жалбоцу даде задовољења. Неприродно је да се и пр. тужени жали што није приватном тужбоцу досуђена цела тражена накнада, или да се приватни тужилац жали што је тужени врло строго осуђен, па да за те врсте жалбе наводе законски прописи који су повређени. За то Савет налази да је његова редакција згоднија.

Члан 35. и 36. по пројекту.

Члан 37. додаје се као нов, и то чл. 53 садањег закона али изоставивши последњи став: „на поротнике ово се наређење и т. д. па све до краја. А требало би му додати други одељак, који би гласио:

„Кад касацциони суд одреди други суд, онда се поротници бирају из листе поротника општине, у којој је столица одређеног првостепеног суда.“

Ви сте, Господинистре, резервисали свој пристади на ову измену.

Члан 36. узет је од речи до речи по чл. 52. садањег закона о пороти. Чл. 53. тога закона само је допунио наређење чл. 52., па за то треба да се тај члан унесе у нов закон, и то би био нов члан 37. У том члану прописано је шта да се ради ако касацциони суд има разлога да одреди за расправу други суд. У законнику о поступку судском у кривичним делима такви случајеви предвиђени су §§ 40. и 42. и при поротном суђењу може да се догоди да треба да се одреди други суд. За такве случајеве и постоји пропис чл. 53. садањег закона, који треба да се усвоји.

Члан 36. (у пројекту 37.) усвојен је по пројекту.

После овога члана додаје се:

Закључак.

Члан 39. (у пројекту 38.) остаје само би му требало изоставити речи „код првостепених судова“, на шта сте и Ви, Господине Министре пристали.

Тај члан 38. од речи до речи усвојен из садањег закона чл. 55. Но кад је садањи закон о пороти заведен, онда се могло рећи, као што је казано „код првостепених судова“, дела не пресуђена. Али сад може да се догоди да је дело код пороте а не првостепеног суда пресуђено, па се налази пред Касаацијом, и ова пресуду уништи, за то треба исказати у опште, ако се затеку „непресуђени“ кад овај закон ступи у живот, да ће се пресудити по овом новом закону.

Али, како се предлаже да под поротско суђење дођу кривце по §. §. 245. 250. в. и 250 г. казн. законика, са које није било по закону о пороти одређено да суде поротници, то би требало као други одељак додати:

„Исто тако расправиће се по овом закону кривце по §§ 245, 250. в. и 250 г. казн. законика, ако не буду пресуђене у првостепеном суду, кад овај закон ступи у живот.“

Члан 40. (у пројекту 39.) по пројекту.

Члан 41. додаје се као нов да гласи овако: „Избор поротника за основу 1891 годину извршиће се најдаље до 15 Априла ове године.“

Ви сте, Господине Министре, у начелу пристали на овај члан.

У почетку овога закона одређено је, кад се врши избор поротника. По том пропису за ову годину не могу се поротници изабрати. С тога треба као прелазно наређење узаконити до до ког времена треба да се за ову годину изврше избори поротника. Могло би се и то усвојити, да се исказе, да ће изабрани за ову годину поротници вршиће поротничку дужност у овој години.

Члан 42. (у пројекту 40.) измењен у редакцији и да гласи:

Закон овај ступа у живот 1. априла 1891 године.

Кад овај закон ступи у живот, укида се и губи важност закон о пороти од 31. Октобра 1871. године Збор XXIV стр. 45.“

По мишљењу Државног Савета, треба одредити дан кад закон ступа у живот. Са загонског гледишта не може се правдати усвојена формула: да закон ступа у живот од дана кад га Краљ потпише. Има закона, а такав је овај о пороти, за које не може се изрећи да ступају у живот потписом Краљевим.

Овде би се имало још напоменути, да у овај предлог нису унети прописи чл. 28. и 30. садањег закона о пороти. У првом се налази наредба да у случају кад се предвиђа да ће претрес дуго трајати, могу да се бирају заменици поротницима. А у чл. 30. изриче се, да претрес пред поротницима бива по начелу усмености.

Саопштавајући Вам, Господине Министре, изложено мишљење Државног Савета, мени је част замолити Вас, да изволите примити уверење о мом особитом поштовању.

ПРЕДСЕДНИК ДРЖ. САВЕТА
БЕНЕРАД,

С. Грујић, с. р.

Председник — Овај предлог упућује се секцијама.

Секретар чита:

У ИМЕ

ЊЕГОВОГ ВЕЛИЧАНСТВА

А Л Е К С А Н Д Р А I

по милости бојјој и вољи народној

Краља Србије

МИ КРАЉЕВСКИ НАМЕСНИЦИ

На предлог Нашег министра просвете и црквених послова, да Народној Скупштини сазваној у први сазив прве периоде,

поднесе на решење: законски предлог о изменама и допунама у „Основном закону краљ-српске Академије,“ од 1 нов. 1886.

Наш министар просвете и црквених послова нека изврши овај указ.

16 марта 1891 год.

Београд.

Јов. Ристић, с. р.

К. С. Протић с. р.

Ј. Вели-Марковић с. р.

Министар
просвете и црквених послова

А. Николић с. р.

Исти гласи:

ЗАКОНСКИ ПРЕДЛОГ

о

Изменама и допунама

у

„Основном закону Краљевско-српске Академије“ од 1. Новембра 1886.

Члан I.

У свима члановима закона о „Краљевско-српској Академији“, од 1. Новембра 1886., речи „краљевско-српска“ замењују се речима „Српска Краљевска.“

Члан II.

У другој алинеји члана 11-ог речи „двадесет и пет“ замењују се речима „тридесет и четири.“

Члан III.

Члан 12. мења се и гласи:

„Осем сталних чланова — академика — Српска Краљевска Академија има:

1. дописне чланове, којих број може бити двојном колико сталних;
2. почасне чланове.“

Члан IV.

Члан 16. укида се.

Чланови: 17., 18. и 19. постају чланови: 16., 17. и 18.

Члан V.

Члан 20. постаје члан 19. После друге алинеје овога члана додаје се трећа, која гласи:

„Председник има награду, која му се одређује из годишњег буџета Српске Краљевске Академије.“

Члан VI.

Члан 21. постаје члан 20. После четврте алинеје овога члана додаје се пета, која гласи:

„Ако није попуњено место сталнога секретара, ову дужност може привремено вршити академик, кога избере Српска Краљевска Академија, и коме се награда одређује из годишњег буџета Српске Краљевске Академије.“

Члан VII.

Чланови: 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28. и 29 постају чланови: 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27. и 28.

После ових чланова долази нов члан 29., који гласи:

„Досадашње Српско Учено Друштво удружује се са Српском Краљевском Академијом у једну целину, и то овако:

1. Српско Учено Друштво бира у току 1891. године између својих редовних чланова осморицу за сталне чланове Српске Краљевске Академије.

2. Српска Краљевска Академија може, изузетно од прописа 2. алинеје члана 13., изабрати у току 1891. године и остатак сталних чланова до броја тридесет и четири.

За изборе и под 1. и под 2. вреде одредбе 3. алинеје члана 13. и 5. алинеје члана 26.

3. Редовни чланови Српског Ученог Друштва саставља се с имањем Српске Краљевске Академије. И сви легати и завештања Српском Ученом Друштву прелазе на руковање Српској краљевској Академији.»

Члан VIII.

Друга алинеја члана 31. укида се.

Члан IX.

Овај закон ступа у живот од дана, кад га Краљ потпише.

Мишљење Државног Савета

Господине Министре,

Државни Савет проучио је законски предлог о изменама и допунама у „Основном закону Краљевско-српске Академије“, који сте му тога ради изволели послати писмом Вашим од 12 марта 1891. год., ПБр. 3853. и мени је част саопштити Вам примедбе, које је Савет учинио у појединостима на исти предлог

Чланове I, II, III и IV Државни је Савет мишљења, да треба усвојити по пројекту.

У чл. VI други одељак требало би у неколико изменити, тако да гласи: „Ако није попуњено место сталног секретара, ову дужност може привремено вршити академик, кога избере Српска Краљевска Академија, и коме награду одређује из свога годишњег буџета“.

Чл. VII. по пројекту само би тачка под 3. имала да гласи: „Остали редовни, као и сви дописни и почасни чланови Српског Ученог Друштва постају почасни чланови Српске Краљевске Академије“ а тач. 4. овако: „Све имање Српског Ученог Друштва саставља се с имањем Српске Краљевске Академије, а тако исто и сви њени легати и завештања“.

Чл. VIII и IX по пројекту.

На све ове измене и Ви сте, Господине, Министре изјавили свој приставак.

Изволите примити, Господине Министре, и овом приликом уверење о мом одличном поштовању.

Председник Државног Савета
генерал

С. Грујић. с. р.

Председник — И овај предлог упућује се секцијама.

Част ми је известити Народно Представништво, да сам дао 5 дана одсуства посланику Станоју Нешићу.

Сад прелазимо на дневни ред. На дневном је реду одговор г. министра војног на интерпелације, које су упућене на њега. Изволте чути г. министра.

Министар војни Р. Милетић — По интерпелацији, коју су на мене упутили господа Авакумовић и Рибарац о касарнама пожаревачким, ја сам прикупио сва акта, и сва акта (показује их пред собом) имам част ставити Скупштини на увиђај и сходан њен поступак. А сад дозволте, господо, да одговорим укратко на интерпелацију. По што су ове пожаревачке касарне свршене по одавна за време управе мога поштованог претходника г. генерала Грујића, то сам ја, да би ми ствар била што јаснија — нашао за потребно да се преходно с њиме о томе споразумем и да сазнам, како су ствари текле, мимо овог што сам у актима нашао. По објашњењу које сам од њега прибавио: касарне су скоро у две трећине биле готове у оно време, кад је он дошао за војног министра. У течају његовог министровања рад је само продужен и касарне довршене.

Кад је прва — коладирајућа — комисија одређена била, да прегледа касарну и да поднесе коначни — дефинитиван — рачун вишка и мањка, у ту комисију била су одређена за чланове лица, која нису била стручно спремна, те да могу правилно извршити тај задатак, а за председника одређен је ондашњи началник инжењерског одељења министарства војног и министров референт по тој ствари, г. пуковник Магдаленић. Та је комисија поднела своје извешће и на основу тога извешћа имала се доста знатна сума новаца да одбије предузимачима. Но на протест пре-

дузимача министар је прегледао и састав и рад те комисије. па је добио убеђење, да комисија није била састављена онако, како закон захтева. Због тога је решено да се састави друга комисија, у коју су ушли као чланови све нестручњаци, осим инжењера као стручног, и та комисије донела је опет закључак по коме је се имала знатна сума новаца одбити предузимачима, усљед чега је министар и решио: да се предузимачима одбије означена сума новаца као мањак. Предузимачи се ни с тим решењем нису задовољни него подигну парницу код суда. При таквом стању ствари министар војни нашао је за нужно да опет ствар прегледа; да види да ли нема каквих непотпуности у раду по тој ствари, јер изгубити једну парницу, где је у питању више од 100000 дин. биле би доиста штета за државу. И у жељи да се отклони штета, која би усљед овог спора могла настати, он је сам био одредио стручну комисију наименовавши јој за председника Здравковића инжењерског пуковника и чланове: г. г. начелника инжењерског одељења министарства грађевина Марка Ђурковића, архитекта Бугарског, Харњичека и Јефту Стефановића инжењере при министарству грађевина, дакле све од најстручнијих људи, који су се могли узети из круга наше техничне снаге. Ова комисија нашла је да нема места да се предузимачима одбије она сума новаца, коју су прва и друга комисија означиле, јер су по њеном нахођењу предузимачи били заиста израдили све, што је требало по уговору. И на основу извешћа ове — треће — комисије, министар војни донесе своју одзук, да се према миљењу комисије извесна мала сума одбије од примања предузимача, а све остало да им се урачуна, пошто су свршили зграду онако како је требало.

Тако је ствар текла према актима и обавештењу које сам добио.

Ја сам вам то укратко казао. Али као што сам већ у почетку рекао, ја стављам Скупштини сва ова акта о овом предмету, нека их прегледа, па ако нађе да треба што даље чинити, нека чини.

Велизар Кундовић — Ја мислим, господо, да по парламентарним обичајима, који постоје у свакој уставној земљи, правило је да министар кад одговара на питања појединих посланика, да одговара лично њему, јер он пита сам у име своје, то је право појединих посланика. И министар је имао и сувише времена до сада да је могао да одговара на ова питања, која су поднета још пре 2 месеца а не да одговара сада кад интерпеланти: Авакумовић и Рибарац нису у Скупштини но на отсуству, јер природно је да су ти интерпеланти и познати са стањем предмета, о којој су и поднели интерпелацију. Што се тиче саме ствари ја писам у њу посвећен, и мислим, да сведем мој говор на оно што је министар војни казао. Он је рекао, да су биле две комисије, и да су нашле да треба да се одбије извесна сума предузимачима, па према томе и министар није хтео другојачије да учини; после оваковог решења министровог долази други министар и он одређује трећу комисију и тада мења решење првог министра и извесну суму и ова се издаје предузимачима само зато што вели да прве две комисије нису састављене биле из стручних људи, министар је пристао на то без да је питао о томе правнички одбор. Ако је та ствар пошла путем парнице, онда је министар требао да позове правнички одбор и да га саслуша, али министар то није учинио, и с тим је оштетио државну касу и потро решење које је његов претходник донео у тој ствари. Према томе ја мислим да цела радња министра војног није коректна у овом случају. И ако на на идућој Скупштини буде толико посланика, колико треба, ми ћемо оптужити министра за оваку неправилну радњу.

Андра Љубичић — Ја сам прилично упознат са овом ствари и одговор г. министра врло је нетачан и кратак тако, да на многа питања није одговорио. Ја се сећам једнога питања, у коме се каже, да је министар војни исплатио интерес на кауцију, коју су они дали у непокретном имању, а то је незаконито. Дакле то сам хтео да кажем да је одговор г. министра кратак и нетачан.

Живојин Величковић — Господо, стара је и позната ствар, да напредак културни и економни, напредак свестраних, да будућност једнога народа зависи од степена морала, који у

њему влада, а овај је условљен правдом, која се у држави врши: по кад је реч о правди, не треба разумети ону правду формалну, која се изриче од судова, него ону идеалну, која садржи у себи часан и савестан рад оних делатеља, којима је задатак да се старају да штите интересе моралне и материјалне свога народа. Као што вам је познато из саопштења, које смо ја и моји другови учинили на овоме месту, откривена је злоупотреба у министарству војном на предмету, који је основа овој интерпелацији чиме је оно начело у сумњу доведено. Вама је познато из саопштења да смо ми са наше стране овом приликом по трећи пут учинили протест против злоупотреба, које се дешавају по нашим министарствима.

Ви нисте заборавили, да смо са основом покушали да представимо злоупотребе у управи монопола дувана, које су се десиле, кад је набављан канцелариски материјал. Познато вам је да смо протествовали против злоупотреба, које фактички постоје у сењском мајдану и да смо на тај начин учинили уједно дужност, да се све те тамне и мутне ствари разбистре. Ни у првом ни у другом случају опозиција није од наше стране задовољена не за то, што није имала права, него што је мала бројем па није могла да издржи дисциплинску навалу скупштинске већине.

Ево сад још једне злоупотребе у министарству војном. Из објашења г. министра војног и мога друга Кундовића, Народна Скупштина могла се уверити, да је министар очевидно повредио закон на штету држ. касе. Игноришући извештај двеју комисија и своја изрична решења, министар прима извештај треће комисије, и око је ранијим решењем признао рад оне друге колаудирајуће комисије. Резултат овога рада тај је, да је држ. каса оштећена са 100000 дин. У ову суму не долази и интерес, који је напоменуо г. Андра; јер заиста, ако ова злоупотреба у целини носи доказ предмета и дела кажњивог, то је тај део скопчан са највећом одговорношћу, што је издат предузимачу интерес на кауцију, која је била у непокр. имању а не у новцу. Министар није могао, није смео, да поништи сам својим трећим решењем два своја ранија изрична решења. По чл. 27 Устава, само виша власт може поништити решење наше; по чл. 36. Устава, закони немају повратне силе, и колико то вреди за законе, у толико више вреди за власти и решења административних власти, а по чл. 145. Устава по 6. „само Држ. Савет може да поништи решење министра“. Кад овако ствар стоји, кад имамо пред собом оваку радњу министрову, онда настаје питање, на које би требао г. министар да одговара: ко је дао мишљење министру да се равња са предузимачем, и је ли о томе питан правнички одбор и шта је он казао по овој ствари.

Ја сам дошао мало доцније, и молио бих г. министра да ако већ на ова питања није одговорио, да одговори сада, а ја ћу се већ доцније опет вратити на ову ствар.

Милош Богдановић — Као посланик из тога краја, да кажем неколико речи по овој интерпелацији. Те су касарне на лажи основане, на лажи почете и тако свршене. Самим њиховим почетком народ је у томе крају преварен. Казато је народу да са два среза и вароши Пожареваца, неће платити више од 100000 дин., те да тамо пренесе касарне, да своје синове има пред својом кућом. Но та сума излази после на 300000 динара, а онај пренешени стари материјал продат на тобош. И после тога казано је, да ће цео тај трошак платити цео округ. Међутим половину тога трошка платила је варош Пожаревац, половину срезови млавски и 12 села среза пожаревачког. Поред тога, још једна је неправда у томе раду та, што је народ ср. пожаревачког плаћао 114% приреза, а народ ср. пожаревачког 16% прирез за — грађење тих касарна, то је читав историја лажи око ових касарна. Ако би Скупштина хтела да уђе тим злоупотребима у траг, требала би да избере један одбор, који ће све то да проучи од почетка до свршетка исти, и донесе о тој ствари своје мишљење, те да се једном види до кога је та кривица, а у ствари је има.

Министар војни Рад. Милетић — Господо, заиста је једно врло важно питање, да ли је један комисар или једна комисија којима се поверава задатак, да једну ствар испитају, иследе, на своме месту, и да ли одговарају законим прописима, или су

одређени тек зато, да се нека форма испуни. И ја кад сам мало час напоменуо, да прва комисија није одговарала ономе задатку, кога је имала, имао сам за основу свога навода то, што је она била састављена махом из нестручних људи и што је на врху њеном био сам наредбодавац. Ја немам основа да нападам тога наредбодавца или да сумњичим његов рад; јер је то мој друг; али дужност ми налаже, да вам кажем како и сам не мислим, да је било места томе што је наредбодавац учествовао у тој комисији. А као што већ и из интерпелације, а и иначе из мога првог говора знате наредбодавац и председник прве комисије био је пуковник Магдаленић. Он као начелник наређује и колаудира. Рећи ћете можда господо, па што је и министар одредио таку комисију?

За то, господо, што му је у првом реду за све одговорни начелник одељења тако реферисао, а друго што министар баш и да је хтео није могао да загледа у сва акта и да сваку ствар испитује до детаља. И кад се у коме послу учини таква једна ошипка, коју не може правдати, право и дужност налажу, да такву једну комисију каспра. Прва комисија није била састављена како треба и по закону није могла вредити, друга опет била је састављена такође из нестручних у њој су били поред 3 пешачка официра још окружног помоћника Вукотић, инжењер — Чермак, грађанин: Димитрије Радовановић, А. Нешић, Жика Филиповић, М. Машин, Јован Илић. Као што видите само је један или само је врло мали број људи који су у стању да цене рад и да на се приме такву једну одговорност као стручни техничари. Но ипак министар војни сагласио се с овом комисијом. Али кад је предузимач поднео тужбу суду и повео парницу, онда се видело да ствар узима много озбиљнији вид, да то питање постаје велико. Министар га је морао понова извешће комисији размотрити.

Упитаћете можда: па шта је ствар понова разматрао, кад је већ једном свршена? Прво с тога, што је спор постао врло великим и као што сам у томе првом говору навео, штета је могла бити велика за државу, а друго на сву прилику и за то што је се веровало у несавршенство људских послова. Ви ћете се сагласити са мном, господо, да нема тога министра коме се погрешка поткрасти не може, и кад би он у сваки детаљ улазио онда је питање, да ли би стигао, да свој задатак у свему вршио. При таком стању ствари, при таком сукобу између предузимача и државе, у једној овакој комисији није се могло да дође до извешћа, није се могло ни решење да донесе. И министар са тога је морао да свстави комисију од најстручнијих људи, а он је то и учинио. Ова трећа комисија, која нема никакве везе ни са предузимачем ни с тим предметом, нити има пријатељства према једној нити непријатељства према другој страни, отишла је на лице места, ствар подробно испитала и донела своје мњење. Према овоме министар је не само оценио, да је довољан доказ ово мњење, те га је и усвојио, него је нашао, да за извешће и рад овако састављене најстручније комисије, може смело ступити и пред суд и пред Скупштину.

Као што и сами знате ја нисам тада био министар, али на основу прибављених података могу да кажем да је ствар овако текла и тако је представљана Скупштини. Дакле ова комисија по својој каквоћи, по својој вредности, по својој стручности, надмаша у сваком погледу све раније комисије; па и други стручњаци могу да процене њен рад, па ће о томе уверити.

Кад је министар донео одлуку по подацима, по извешћу оваке комисије, није се тиме огрешио ни о чије интересе — ни о државне ни о приватне. Министар је могао лако да свстави комисију и пристрасну комисију, која би већ у напред имала расположење, да предузимаче осуди, али он је мислио, да треба да заступа правду, а не неправду. Министар је са легишта интереса и правде то постигао и своју дужност најсавесније извршио. Не треба гледати на то, што је ова комисија трећа, она је могла бити и пета, десета, већ треба гледати на то, је ли она била најстручнија, најбоља, те да по томе неки подаци могу да имају највећи основ за решење таквог питања, какав су и имали. У осталом о свему овоме имају акта и решења, која су пред Скупштину и молим је да их она разгледа и види, како је цела ствар текла, а ово што сам казао ради објашења нека прими к знању.

Оно што наводи г. Богдановић не спада у овај предмет. Овде је реч о томе, да ли радња правилна или не. Ја сам изнео ове разлоге, донео сам вам акта, па их прегледајте и решите. (Чује се: је ли питан правнички одбор?) Мишњу правничког одбора није било места. Министар војни имао је ову ствар на раду. Он је по њој морао да трага све доле, док не дође на једно тврдо и постојано земљиште, и док не добије уверење да је ствар сигурна. Он је на сваки начин мислио да је на таквом чврстом земљишту, кад има пред собом извешће комисије из самих стручњака, па није налазио за потребно да тражи и мишње правничког одбора.

Мислим да сам казао, колико је потребно по овој ствари.

Мата Максимовић — Ја ћу да проговорим неколико речи пошто сам био заступник тога среза. Ја мислим да је прва комисија била надлежна да цени. Кад смо нас тројица отишли у ту комисију из среза моравског, ми смо отишли најпре у начелство и начелство нам је казало, да смо позвати да примимо касарне: ми смо онда изјавили да смо ми задужени без знања нашега и да ћемо се жалити за то и против тога подигли смо тужбу, јер нас по закону не може нико задужити а да ми о томе не знамо и казали смо да нећемо ићи у комисију, јер ми нисмо стручни људи а комисија, која ће да прегледа и да прими касарне треба да је састављена из стручних људи. Тада нам је начелство казало: ја ћу вас казнити и ви морате да идете. Тада смо ми изјавили пред начелником: докле ће да буде то морање и ми мислимо да је престало то доба. То је било под напредњачком владом. Начелство нам је дакле казало да морамо ићи, али ми тројица писмо ишли из моравског среза, а шта су радиле комисије, то не знамо; оне су могле радити шта хоће.

Тома Јовановић — Одговарајући г. министар војни на интерпелацију мојих другова из позиције рекао је: да прва комисија која је била одређена одбила је предузимача што није поступио по уговору и министар је рекао да та комисија није била стручна. Ја могу да одговорим г. министру војном, да прва комисија није била стручна, али опет нема томе места, јер у сваком уговору између државе и лицитаната односно предузимача стоји јасно, да ће се комисија одређивати у споразуму са предузимачем. — Зар се сме једном предузимачу да чини по вољи, ако му комисија није дала извештај, какав му је по вољи — да онда г. министар војни одређује другу комисију. Ја мислим, да тога не може да буде. Па и друга комисија донела је мишљење да му се одбије извесна цифра, онда како је министар војни смео донети решење да ништи рад друге комисије и да одређује трећу. Да није то случајно учињено из благовољења, из споразума?! Кад је министар одредио трећу комисију, онда наравно, да ће се наћи три — четири човека, да кад им предузимач подиђе да ће донети мишљење како он жели, јер сума од 109.000 динара није мала. Ту има рука рабому. Сем тога кад је то учинио министар војни, онда како је смео одобрити да му се плати и интерес на залогу, коју није положио у готовом новцу, него на непокретно имање стављена је иптабулација. Ја мислим, да овакве неправилне радње појединих министара треба да престану и по закону треба да их узмемо на одговор а не овако да се продужава да чине зла дела, пак кад сићу са министарске столице, онда дођу други и бране их. Зашто је закон? Треба томе једном да се стане на пут. Ја мислим да Народна Скупштина треба да донесе одлуку да се изабере једна комисија од стручних људи, која ће да извиди те злоупотребе па да донесе свој извештај.

Раца Нинић — И ја сам прошле године подносио интерпелацију за књажевачку касарну, по за то није крив садањи министар војни. Касарне пожаревачка, пиротска и књажевачка не изгледају као касарне, него као неке шупе, а што су такве касарне, крив је за то Магдаленић и он се можда због тих касарна користио са неколико стотина хиљада динара. За све то као што рекох није крив садањи министар него Магдаленић, који је направио овакве неваљале касарне. Те су касарне такве да на њима има рупа да се може читав трупац да увуче и са свију страна дува промаја. Ја сам задовољан са одговором министровим а за то сам да Скупштина донесе одлуку, да се постави још једна комисија, која ће да прегледа ове касарне, па кривац да се стави под суд.

Живојин Величковић — Господо, ја не могу овако као газда Раша на памет да тврдим, ко је за ово крив, него могу тврдити да има злоупотребе а ко је у опште за то крив има да покаже извиђај. Пре тога ја не бих могао да кажем да ли је крив Магдаленић, као што не бих могао да кажем и да није крив за то г. Сава Грујић бив. министар војни. Главни је овде, што акта тврде — а што је призна и г. министар војни, — да је сам министар г. Грујић одређивао оне две раније командирајуће комисије, а да ли су у те комисије ушла стручна лица или не, то није наша ствар; министар он је нашао једном да су ти људи способни и за то их је и изаслао. То је исто учинио и при саставу друге колаудирајуће комисије, ну ако није примио рад прве комисије, примио је рад друге комисије. Он, дефинитивно решавајући ово питање између предузимача и државе, решно је у исто време да се *молилац предузимач одбије од тражења треће колаудирајуће комисије*. О томе постоји решење, којим се признаје уједно тачан рад, друге колаудирајуће комисије. Али кад је дошао понова у положај министра онда по молби предузимачевој решава, да се пошаље и трећа колаудирајућа комисија а пре тога решења стајао је пред министром војним реферат државног правобраниоца, да се за 400.000 динара поведе парница против предузимача. Министар војни то је усвојио и упутио је ту ствар министру финансија да се тужба формулише, но на један пут, кад се очекује тужба државе против предузимача испада молба предузимачева по којој се решава да се одмах одреди III-а комисија „јер је рад прве и друге комисије неправилан“. И ова комисија, у место да донесе решење као и прве две комисије, она још донесе мишљење тако: да се овоме предузимачу да још 109.000 динара у место да предузимач плаћа оштету држави. Господо, метите руку на срце, ставите се у положај савесног судије, па ћете видети да овде нису чиста посла. Треба учинити то, да се одреди комисија, која ће ући овоме у траг; иначе ударајући овако најпре на касе, подкусиће оне затим и морал, па кад и он пропадне, онда смо пропали и политички. Ја сам дакле за то: да се одреди једна комисија од 3 члана из Скупштине, у којој ће бити један члан из опозиције. Молим 10 посланика да ме потпомогну. (Не домажу га).

Љуба Јоксимовић — Кад се узму прошлогодишње интерпелације о касарнама и одговор ондашњег са одговором садањег министра, резултат се своди на то, да овде има један црвен конач, који се провлачи кроз цео тај рад о касарнама и о неправилностима и да је тај црвен конач, да онај који је руководио том комисијом а то је председник те комисије Магдаленић, није био стручан. Колико је он стручан признао је бивши министар војни Сава Грујић прошле године, кад је казао: да тај човек доиста има теорије али није имао практике и да се та теорија са практиком није сложила и за то су испале касарне хрђаво. Он је нешто пословао у теорији али у пракци је испало врло хрђаво. Ја се слажем с тим да се одреди једна комисија од стручних људи, који ће да прегледају ове касарне и да се пронађе прави кривац. Али пошто се он већ измакао, сумњам да ће га и сада моћи постићи праведна осуда. За све ово крив је Магдаленић, који је био као стручњак, а то стоји у истини да је донешено овако решење.

Тома Јовановић — Ја имам да одговорим г. Раши за оно што рече, да ми кривимо садашњег. То не стоји, господо. Садањи г. министар војни није крив за радњу прошлих министара, али разуме се да је његова дужност да ту ствар извиди. Ја мислим да је са свим умесно наше тражење да се одреди једна комисија да се један пут за свагда зна, да се не смеју чинити злоупотребе, а не да непрестано слушамо гласове: један краде овамо, други краде онамо, један смакао милион динара, други 100.000 дин. и никоме ништа.

Димитрије Машић — Ви сте чули одговор г. министра по овој интерпелацији. Ви се сећате да је лањске године била поднета истоветна интерпелација, на коју је одговарао г. министар војни С. Грујић. И лањске године врло дуга дебата вођена је о тој интерпелацији. И сам г. министар војни том приликом признао је да има неких незаконитости, неких грешака, али није могао да нађе ко је крив. Из говора садашњег г. министра војног може се извести то исто, само што да-

нашњи г. министар војни правда свој поступак и вели да је правда задовољена и да интереси државни нису оштећени. Ја се не могу сложити са мишљењем г. министра војног, јер држим да се не може дозволити да један обичај пуномоћник у име свога властодавца може да ради шта хоће, а још мање да један министар, једна влада може радити шта хоће и не водити рачуна о прописима законским. Сав посао владе треба да се креће по формама законским, и мени се чини да у овој прилици није правда задовољена и да су државни интереси оштећени, јер кад се даје накнадно 100.000 дин., то мора бити осетно и за народ и за државну касу. Ако тај новац није прикупљен прирезом, онда ће се издати привремено из државне благајне, а народ ће после опет то да плати. Сад, господе, да ли је право да тај народ пожаревачког округа, коме је силом наметнуто, као што то рече Раша и за књажевачки и пиротски округ, кад су срески начелници под напредњачком владом силом стварали зборска решења да народ хоће да подигне касарне тако велике и тако скупе. Српски народ није никад бегао да потпомаже војску, али према могућности, а не са тако огромним прирезом, с којим се могу подићи палате за војнике.

Господе, према суми новца, колико касарне коштају, те касарне требало би да изгледају као палате, али у ствари, као што врло добро рече Раша Пинић, оне изгледају као бараке. За тај новац који је утрошен за касарне могли би имати пет пуга више касарни него што их данас имамо. Чија је зрешка у томе, што су те касарне овако испале, ја на сигурно не знам, али могу се потпуно сложити са мишљењем Љубе Јоксимовића, да у свима радовима, односно подизања тих касарна има неки црвени конач има некога, који је за све то крив. Али, господе, свакојако кад постоји кривац исто тако одговоран је и крив и јатак, који не дозвољава да се кривац — лопов — ухвати. Изгледа, господе, да има некога у министарству војном, коме иде у рачун да се те ствари забашуре. Сума сумарум види се да има некога ортаклука. Ја мислим, господе, да Скупштина не може дозволити да се тако далеко иде, ма ко да је, био Магдаленић или С. Грујић, ко је крив, нека иде на суд па нека крива. Кад може један сељак да иде на суд и да одговара што украде једно јагње и овцу, нека иде на суд један министар и његов начелник, ако је злоупотребио свој положај.

Према свему овоме ја мислим да треба да се усвоји предлог да се избере једна комисија, у којој ће да буде двојица од виших а један од опозиције, којој да ставимо у задатак да расмотри сва акта, и пре него што се разиђемо да нам поднесе реферат, шта је о тој ствари урадила. (Чује се: да се реши).

Председник — Је ли вољна Скупштина да се реши? (Јесте).

Велизар Кундовић — Господе, чули сте како је жалосна одбрана г. министра војног, с којом је хтео да забашури или да прикрије радњу свога бившег претходника. Зна се, господе, да у овој земљи одређује комисије министарске сам министар и нико више, и ја не знам какви су то изговори: подвалио ми је овај, подвалио ми је онај, подвалио ми начелник. Министров је потпис ту. То би значило, кад неко акцептира меницу, па после да каже нећу да платим, неко ме је наговорио да потпишем. Одговоран је онај који је потписао, и у овоме случају одговоран је министар војни и нико други, а сад да ли му је неко подвалио или није, то је ствар унутрашње радње, нека тражи од чиновника који је злоупотребу учинио. Ми имамо посла с потписом онога човека, који је комисију одредио а то је министар, а не са његовом начелником. Г. министар вели да је његов предходник одредио нестручну комисију. Кад један министар одређује комисију он јој опредуђује, шта има да оцени, и кад је један надлежни министар одредио једну комисију ма каква она била, онда се не може ништа против те комисије радити; не може други министар, који дође да каже; то што си радио не ваља, ја ћу да одредим другу комисију која ће твоју грешку да исправи. То је противзаконно и таква радња једнога министра не може се одобрити.

Један од предговорника напоменуо је да треба од стране Скупштине да се одреди једна комисија. Ја знам расположење Скупштине, да ће она, учинио министар злоупотребу или не, заштити министра, али ја кажем, нека донесе решење какво хоће, министарске кривице застаревају за 4 године, и у току тога времена ја се надам да ћемо бити у стању да позовемо тога министра на суд да одговара, да ли је то лепо и патриотски учинио што је народ платио 109.000 динара више него што треба.

Министар војни Р. Милетић — Ја сам и мало час напоменуо, да у радњама државним поред законитости треба имати у виду и правду, те да се неправедно не казни један човек, који је савесно вршио једну службу држави. Комисије су незаконито састављене биле, и кад види један администратор, кад дође до убеђења, да је неправилно рађено, његова је дужност да скрене пажњу на такав рад и да незаконитост исправи. Какав је ту морал био, довољно је оно, што је сад напоменуо посланик округа пожаревачког, да су људи силом нагоњени, да се приме, да буду чланови комисије, да дају своје мишљење и ако су нестручни за тај посао. Ја вас молим, господе, узмите то само к знању, па ћете одма знати, куд то води. Према томе држим да нема разлога нападати на чланове треће комисије у којој су били људи у пуној мери способни, да ту ствар, као што треба оцене.

Што се тиче грађења касарни у опште, о чему је и ланске године врло дуга дебата вођена, изгледа да се зна, где је почетак, а може бити где ће и крај бити. Лепо је напоменуо г. Љуба Јоксимовић, да има неки црвени конач, који се провлачи кроз целу ову радњу о касарнама. И заиста, господе, кад се расмотри, како је ствар текла, где је почетак, где је клима овим незгодама, видеће се, да је за испитивање тога, потребно, не једна и две, него низ година. Са тога ја и нећу ни улазити у то питање, само толико могу рећи, да ми још нисмо у стању да повољно решимо питање о касарнама, јер и са великим сумама постижу се мали резултати, кад се оне неоправдано и неразмисљено утроше. Што то не иде, ја нећу кривити наше људе као неспособне. Не. Многи наши људи, који су имали више школовање техничко знају врло добро своју струку теоријски, али, господе, врло је мало људи, да су спремни, да ту теорију и у пракци примене. Ми нисмо у томе срећни, али зато не можемо никога кривити. Али, господе, радило се, што теоријски или практички оправдано, увек се и у првоме реду мора пазити на законитост; ја сам тога мишљења, да се не сме мимо закона радити, него да закони морају бити главни. И, господе, кад један министар открије једну радњу као незакониту, зар му није дужност, да ту радњу у кругу своје надлежности исправи?

Полазећи с тога гледишта ја држим, да је дотични министар имао потпуно право, кад је нашао, да су претходне комисије биле незаконито састављене, и што је одредио комисију, која је од свију најстручнија и за коју се не може рећи да ма у ком погледу стоји испод осталих комисија. А, господе, признаћете, сваки предмет министар треба да реши тако, да га може бранити и пред законом и пред Скупштином и пред светом, па и пред својом савешћу.

Напоследку имам да вам изјавим ово. Ја писам противан, да се од стране Скупштине — ако она то жели — избере комисија, која би ову ствар извидила. Ево свију акта овде, и ако је вољна Скупштина, нека донесе одуку, да јој се ставе акта на расположење и ја ћу то врло радо учинити, а пошто је овде у спору чисто материјална страна овог посла, требало би наредити комисији, да се при испитивању не упушта у истраживање грешака с формалне стране, него материјалне. Тим радом сазнаће се можда од куд је почетак и ко је узрок, што су се ове незгоде десиле? А кад Скупштина то буде знала, кад сазна, ко је свему томе крив, онда нека се он и повуче на одговор, јер је пред државним интересима, пред дужностима, сви обзир и партијски и лични и сви други треба да престану а закон да неумитно шири свој утицај на све

(НАСТАВИЋЕ СЕ)